

P O S U D E K
oponenta rigorózní práce

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Tomáš Průša

Název práce: Občanskoprávní odpovědnost státu za újmu v důsledku průtahů v občanském soudním řízení

Jméno a příjmení oponenta: JUDr. PhDr. David Elischer, Ph.D.

1. Formulace cílů, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Autor zvolil v aktuální téma zejména s ohledem na změny přinášené rekonstrukcí soukromého práva. Jde o téma, které právem zasluhuje zvýšenou pozornost odborné veřejnosti, jak o tom svědčí i proběhlé diskuse v odborných periodikách (Právní rozhledy, Bulletin advokacie a jiné). Autor v úvodu své práce vymezuje její cíle (ovšem spíše deskriptivní) a klade si otázky, na které se snaží svou prací nalézt odpověď. Vlastní metody práce a přístupu nejsou v úvodu podrobněji rozvedeny (autor mluví toliko o přínosné komparaci platných právních předpisů), avšak z práce samotné je patrné, že autor zvolil analyticko-kompilační přístup, který kombinuje s deskripcí a evaluací judikatury, aby nakonec dospěl k obecnějšímu poznatku. V tomto ohledu prokázal schopnost nadhledu nad zákonným textem, projevil znalost aktuální judikatury, kterou kriticky analyzuje, vyhodnocuje a její závěry patřičně komentuje. Svou prací se dotkl hned několika velmi diskutovaných problémů souvisejících s platnou právní úpravou odpovědnosti státu za újmu způsobenou výkonem veřejné moci. Jednak se zabývá otázkou vymezení občanskoprávní odpovědnosti za škodu, pozornost přitom věnuje kritické evaluaci jednotlivých zákonných ustanovení v úzké návaznosti na příslušnou relevantní judikaturu NS, jakož i jednotlivým druhům odpovědnosti za škodu a obecným předpokladům vzniku občanskoprávní odpovědnosti. Dále se dotýká vybraných problematik speciálních, které jsou nicméně v praxi frekventované a které budí právem zvýšenou teoretickou i praktickou pozornost: charakter povinnosti k náhradě újmy způsobené orgánem veřejné moci, nepřiměřená délka soudního řízení, a to ve všech myslitelných rovinách (ústavní, evropská, mezinárodní i národní).

2. Logická struktura a členění rigorózní práce:

Text (130 stran včetně úvodu a závěru) je celkově přehledně a jasně členěn, jeho struktura je logická, jednotlivé výklady na sebe souvisle navazují. I další vnitřní členění odpovídá klasickým doktrinálním přístupům, zejména je respektováno předepsané členění pro odborný text, tj. úvod do problematiky, shrnutí dosavadního stavu poznání a odborné diskuse nad problémem, stručný rozbor judikatury a další teoretická východiska, nakonec závěr a úvahy de lege ferenda. Práce je rozdělena v zásadě do 5 věcných kapitol, kdy první dvě z nich usilují o stručnou základní charakteristiku právní odpovědnosti a odpovědnosti za škodu/újmu z obecného pohledu a plní spíše roli propedeutickou (zejm. pojednání o klasifikaci právní odpovědnosti a občanskoprávní odpovědnosti). Třetí kapitola se celistvě věnuje problematice přiměřenosti délky civilního řízení a analyzuje její platnou a nyní účinnou českou, mezinárodní a evropskou právní úpravu (je škoda, že autor nevyužil komparativní metody a nepodal srovnání s nějakou další kontinentální právní úpravou – Francie, Německo, Rakousko atp.). Kapitola čtvrtá a pátá je věnována povinnosti k náhradě škody dle zvl. zákona (82/1998 Sb.) a prostředkům nápravy újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi, bibliografické citace, poznámkový aparát:

Při zpracování tématu byl použit relativně dostatečný (absentuje práce dr. J. Kmece) počet bibliografických pramenů, které autor správně uvádí a na konkrétních místech cituje v souladu s citační normou. Poznámkový aparát je adekvátní. Výběr literatury a pramenů základna je reprezentativní a zahrnuje jak tituly aktuální právní nauky, tak publikace reflektující právní úpravu starší. Lze ocenit, že autor neváhá konfrontovat základní názory české doktríny a odlišná stanoviska právních autorit v daném oboru, jakož i rozdílné pohledy naší judikatury (ÚS, NS).

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava rigorózní práce

Jazyková i stylistická úroveň práce je velmi dobrá. V práci jsem neshledal žádných podstatných gramatických chyb ani stylistických nedostatků. S právní terminologií je pracováno správně. K drobnému přehlédnutí, překlepům či absenci interpunkce došlo zcela výjimečně.

5. Formulace vlastních závěrů (práce s judikaturou, úvahy de lege ferenda)

Práce předkládá řadu podnětných názorů a závěrů. Pracuje s relevantní českou judikaturou a rozebírá možnosti a limity zákonné úpravy de lege lata. V této souvislosti je dobré upozornit zvláště (vedle jiných) na rozsudek ESLP ze dne 10. 11. 2004, ve věci Apicella proti Itálii, kdy při stanovení výše odškodnění za porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě vycházel z částky 1.000 až 1.500 EUR, kterou snižuje o 30% v případě, kdy již bylo národními orgány shledáno porušení práva stěžovatele a dále ji upravuje především v závislosti na významu předmětu řízení pro stěžovatele, složitosti věci projevující se zejména v počtu stupňů soudní soustavy, ve kterých byla věc projednávána, a jednání stěžovatele, jímž přispěl k celkové délce řízení. Jak známo, s takovým způsobem výpočtu se ztotožnil i velký senát ESLP v rozsudku v ze dne 29. 3. 2006, kdy nadto uvedl, že považuje za přiměřené, pokud je vnitrostátním orgánem přiznáno poškozenému asi 45 % částky, kterou by přiznal sám. Ztotožňuji se s jeho dílčím závěrem ohledně kritéria předvídatelnosti škody a jeho výslovném nezakotvení v právní úpravě OZ 2012 (srov. str. 24), kdy považuji za logické (ba nutné), aby se kritérium dále aplikovalo na režim náhrady škody. Rovněž lze souhlasit s autorovým vymezením hrubé nedbalosti. U ústní obhajoby by se mohl blíže vyjádřit:

- K rozsudku NS ze dne 4. 11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2301/2009, kdy NS pro poměry ČR považuje za přiměřené, jestliže se základní částka, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučnění vychází, pohybuje v rozmezí mezi 15.000,- Kč až 20.000,- Kč za první dva roky a dále pak za každý další rok řízení (tj. 1.250,- Kč až 1.667,- Kč za jeden měsíc s tím, že v prvních dvou letech trvání řízení jde o částky poloviční) a dále k charakteru kritérií, která by měla být relevantní pro posouzení výše adekvátní satisfakce za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení
- K promlčení práva na NŠ a možnostem smluvní modifikace délky lhůty pro uplatnění práva na NŠ
- Ke smyslu institutu předběžného projednání nároku, tj. povinnost uplatnit nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním nejprve postupem u příslušného orgánu – tj. u ministerstva nebo jiného ústředního správního orgánu?
- K otázce, zda Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových může ve sporech o náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci bez dalšího vystupovat jménem státu? (kupř. Usnesení NS ČR ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2814/2004)

6. Odborná kvalita zpracování tématu rigorózní práce

Práce je po odborné stránce standardní a splňuje požadavky kvalifikační práce tohoto stupně, a to jak rozsahem, tak kvalitativní analýzou. Prokazuje autorovy dobré znalosti vybrané hmotněprávní problematiky, jakož i souvisejících otázek a celkovou širší orientaci v citovaných oblastech a neshledal jsem v ní žádné zásadní nedostatky.

Závěr:

Předložená práce prokázala autorovu samostatnost při zpracovávání nelehkého tématu, jeho schopnost zorientovat se v zákonné úpravě, doktríně a příslušné judikatuře. Práci proto doporučuji k ústní obhajobě s hodnocením „**prospěl**“.

Rigorózní práci hodnotím stupněm: prospěl.

Datum: 23. 4. 2015

Podpis oponenta rigorózní práce